

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 18 juni 2024
Portefeuille(s): Verkeer, vervoer en luchtkwaliteit
Portefeuillehouder(s): Melanie van der Horst
Behandeld door: Ruimte & Duurzaamheid (bestuurszaken.rd@amsterdam.nl)
Onderwerp: Verkeersbesluiten nul-emissiezone S100 en aanscherping milieuzone Ring A10 per 1 januari 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het college heeft op 18 juni 2024 de verkeersbesluiten en bijbehorend ontheffingenbeleid voor de uitstootvrije zone voor bedrijfs- en vrachtauto's en de aanscherping van de milieuzone voor dieselpersonen- en bedrijfsauto's per 1 januari 2025 vastgesteld.

- Dit betekent dat binnen de Ring A10 de milieuzone voor personen- en bedrijfsauto's vanaf 1 januari 2025 ook diesel emissieklasse 4 geen toegang meer heeft tot de milieuzone. Op dit moment geldt deze milieuzone al voor diesel emissie 0 tot en met 3.
- De uitstootvrije zone voor bedrijfs- en vrachtauto's wordt ingevoerd binnen de S100. Nieuwe bedrijfs- vrachtwagens moeten uitstootvrij zijn om uitstootvrije zone in te rijden. Voor bestaande voertuigen geldt een overgangsregeling.

Doel

Het aanscherpen van de milieuzone en de invoering van een uitstootvrije zone maken onderdeel uit van een groter pakket aan maatregelen. Met deze aanpak wordt per vervoersmodaliteit een overgang naar uitstootvrij vervoer ingezet. Het doel hiervan is het verbeteren van de luchtkwaliteit en het verminderen van de CO₂ -uitstoot en geluidsoverlast voor alle Amsterdammers en bezoekers van Amsterdam.

We komen steeds meer te weten over de schadelijke effecten van slechte luchtkwaliteit en willen daarom dat het snel verbetert. Zo leven Amsterdammers ongeveer 11 maanden korter en roken ze gemiddeld 4,4 sigaretten per dag mee door de vieze lucht in de stad. Vervuilde lucht kan ook leiden tot ademhalingsproblemen, zoals astma. En het vergroot de kans op hart- en vaatziekten. Het gezondheidsrisico is het grootst voor kinderen, ouderen en mensen die ziek zijn.

Amsterdam werkt al meer dan 10 jaar aan het verbeteren van de luchtkwaliteit in de stad. Dit vertaalt zich vooral in een aanpak van het verkeer door de meest vervuilende voertuigen te weren. Hierdoor is de luchtkwaliteit al flink verbeterd en voldoen we inmiddels aan de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit. Maar we zijn er nog niet, want onze ambitie is om te voldoen aan de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) advieswaarden. Zodat de gezondheidsrisico's door te vieze lucht nog kleiner worden.

Uitvoeringsagenda Uitstootvrije Mobiliteit Amsterdam 2023-2026

Op 6 juni 2023 bent u geïnformeerd over de Uitvoeringsagenda Uitstootvrije Mobiliteit Amsterdam 2023-2026. Het college heeft in lijn met deze uitvoeringsagenda op 18 juli 2023 ingestemd met het vrijgeven voor inspraak van het ontwerpverkeersbesluit aanscherping milieuzone dieselpersonenauto's Amsterdam 2025 en het ontwerpverkeersbesluit nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's Amsterdam 2025, en de terinzagelegging van de bijlagen.

Controversieel verklaring wetsvoorstel

Kort na de terinzagelegging heeft de – toen net gekozen – Tweede Kamer op 20 december 2023 een ontwerpbesluit tot wijziging van het RVV controversieel verklaard. Onderdeel van dit besluit is een wetsvoorstel voor de uitstootvrije zone voor taxi's en een aanpassing in het RVV 1990 die ervoor zorgt dat er eenduidige borden kunnen worden gehanteerd voor milieuzones en uitstootvrije zones.

Doordat het ontwerpbesluit controversieel is verklaard, is het RVV 1990 niet gewijzigd en kunnen we geen uitstootvrije zone voor taxi's invoeren per 1 januari 2025 én moeten gemeenten de huidige voorgeschreven borden toepassen.

Wijziging omvang uitstootvrije zone naar S100

Voor enkele gemeenten met zowel een milieuzone personenauto en een uitstootvrije zone voor stadslogistiek van dezelfde omvang, ontstaat er een onduidelijke situatie bij het gebruik van de voorgeschreven borden; het onderbord voor de milieuzone laat een personenauto én een bedrijfsauto zien, en voor de uitstootvrije zone staat de bedrijfsauto in de geslotenverklaring.

We vinden het onwenselijk om een onduidelijke verkeerssituatie te creëren. Amsterdam heeft een mogelijkheid om een kleinere uitstootvrije zone binnen de bestaande milieuzone in te voeren. Daarom hebben we de omvang van de uitstootvrije zone voor bedrijfs- en vrachtauto's aangepast van binnen de Ring A10 naar een zone binnen de S100. Hierdoor geldt er voor bedrijfs- en vrachtauto's per 1 januari 2025 zowel een uitstootvrije zone binnen de S100 als een milieuzone binnen de Ring A10. Gegeven de huidige bebording die het RVV voorschrijft, wordt de milieuzone niet alleen voor dieselpersonenauto's maar ook voor dieselbedrijfsauto's aangescherpt naar toegang vanaf emissieklasse 5 of hoger. We gaan uit van een tijdelijke situatie rondom de bebording en breiden de uitstootvrije zone vanaf 2028 uit naar de Ring A10.

Milieuzone voor taxi vervalt

De milieuzone voor taxi's heeft op basis van het RVV 1990 een landelijke einddatum van 31 december 2024. Het ontwerpbesluit dat een uitstootvrije zone voor taxi's mogelijk maakt is controversieel verklaard en daarom nog niet behandeld. Per 1 januari 2025 vallen taxi's daarom onder de milieuzone voor personenauto's.

Inspraak

De ontwerpverkeersbesluiten lagen ter inzage van 11 september tot en met 23 oktober 2023. Iedereen, zowel Amsterdammers als mensen van buiten Amsterdam, maar ook bedrijven en andere organisaties konden gedurende deze periode een zienswijze indienen. Het college heeft ook het dagelijks bestuur van de stadsdelen en stadsgebied om advies gevraagd. In totaal zijn er 480 zienswijzen ontvangen naast de adviezen van de stadsdelen en stadsgebied Weesp. Ook de Commissie Bevoorrading Amsterdam heeft advies uitgebracht over het ontwerpbesluit voor de invoering van de uitstootvrije zone.

Nota van Beantwoording

Alle zienswijzen die zijn ingediend tijdens de inspraakperiode van de ontwerpbesluiten zijn zorgvuldig gelezen en formeel beantwoord namens het college in de Nota van Beantwoording. Alle indieners krijgen hier een persoonlijk bericht van.

Naar aanleiding van de inspraak is de (landelijke) overgangsregeling voor vrachtauto's in de uitstootvrije zone voor bedrijfs- en vrachtauto's verruimd. Bakwagens (vrachtwagens met vaste laadruimte) met emissieklasse 6 en een datum eerste toelating tussen 1 januari 2017 en 1 januari 2020 worden ontheven voor de uitstootvrije zone tot 1 januari 2028.

Bovendien is het ontheffingenbeleid uitgebreid. Niet-zakelijk gebruikte bestel- en vrachtauto's kunnen een ontheffing aanvragen, en kampeerwagens zijn vrijgesteld. Ook vertrouwt het college erop dat met de aanpak van de gemeente de problemen voor ondernemers door beperkte netcapaciteit voor het grootste deel kunnen worden opgelost. Desondanks kunnen er situaties ontstaan waarin geen oplossing voorhanden is. De beoordeling hiervan vergt maatwerk en het college behandelt deze situaties als een ontheffingsaanvraag op grond van de hardheidsclausule.

Het ontheffingenbeleid voor de milieuzone is ook uitgebreid met twee ontheffingen: een ontheffing voor bedrijfs- of vrachtauto's in verband met bedrijfseconomische (financieel zware) omstandigheden en een ontheffing voor voertuigen die niet uitstootvrij verkrijgbaar zijn.

De ontvangen zienswijzen en adviezen over het ontwerpverkeersbesluit aanscherping milieuzone dieselpersonenauto's hebben niet geleid tot een aanpassing van het verkeersbesluit.

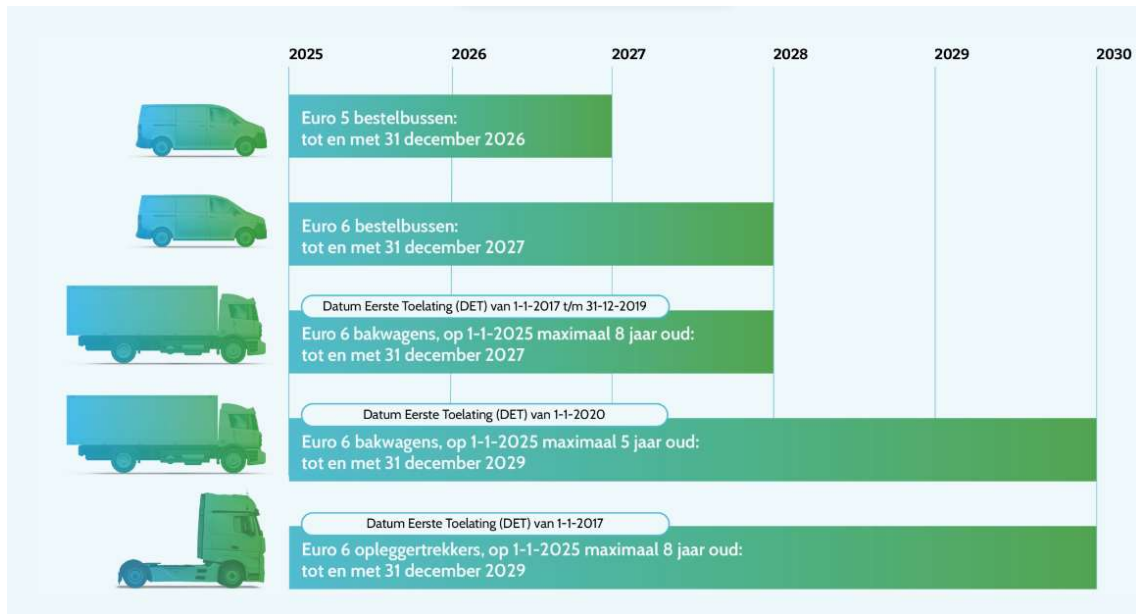
Verkeersbesluiten nul-emissiezone en aanscherping milieuzone 2025

Het college heeft op 18 juni 2024 ingestemd met:

- het verkeersbesluit nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's Amsterdam 2025;
- het ontheffingenbeleid nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's Amsterdam 2025;
- het verkeersbesluit aanscherping milieuzone dieselpersonen- en bedrijfsauto's Amsterdam 2025;
- het ontheffingenbeleid milieuzone Amsterdam 2025.

De milieuzone wordt per 1 januari 2025 aangescherpt voor dieselpersonenauto's en bedrijfsauto's naar toegang vanaf emissieklasse 5 of hoger en geldt in het gebied binnen de Ring A10.

De uitstootvrije zone voor bedrijfs- en vrachtauto's wordt ingevoerd per 1 januari 2025 in het gebied binnen de S100. Dit betekent dat nieuwe voertuigen alleen volledig uitstootvrij toegang hebben tot deze zone. De S100 zelf blijft toegankelijk voor benzine- en dieselveertuigen, op basis van het regime van de milieuzone. Voor bestaande bedrijfsauto's en vrachtauto's geldt de volgende overgangsregeling:

Stimulering en ondersteuning

Als stimuleringsmaatregel is er voor de aanscherping van de milieuzone een sloopregeling beschikbaar gesteld. Eigenaren van dieselpersonenauto's en bedrijfsauto's met emissieklasse 4 kunnen in aanmerking komen voor subsidie (respectievelijk €1.000 en €1.500) als zij hun voertuig laten slopen en voldoen aan de overige voorwaarden. Voor Stadspashouders is er 50% extra subsidie beschikbaar.

Landelijk zijn er sinds de aankondiging van de uitstootvrije zones subsidieregelingen (SEBA, AanZET) voor de aanschaf of lease van uitstootvrije bedrijfs- of vrachtauto's. Daarnaast zijn er fiscale voordelen voor uitstootvrij rijden, en heeft de staatssecretaris van I&W een subsidieregeling aangekondigd voor de realisatie van laadinfrastructuur voor logistiek. De SEPP is beschikbaar voor de aanschaf of lease van een uitstootvrije personenauto voor particulieren.

Aanvullend op bovenstaande biedt de gemeente een adviestraject aan voor de overstap op uitstootvrij vervoer en het opladen van voertuigen. Dit traject is bedoeld voor ondernemers met bedrijfsvoertuigen die tegen knelpunten aanlopen, bijvoorbeeld wanneer netcongestie de uitbreiding van de netaansluiting belemmert.

Communicatie

Uitstootvrije zone bedrijfs- en vrachtauto's

Achtentwintig gemeenten in Nederland voeren vanaf 2025 een uitstootvrije zone in voor bedrijfs- en vrachtauto's. De landelijk communicatie bestaat uit het versturen van brieven naar alle eigenaren van voertuigen (sinds februari 2023) die mogelijk geraakt worden door de nieuwe regels, en een on- en offline communicatiecampagne over uitstootvrij rijden. Dit wordt ondersteund door twee websites (www.doehetzero.nl en www.opwegnaarzes.nl).

De lokale communicatie over de uitstootvrije zone vanuit gemeente Amsterdam is zoveel mogelijk afgestemd op de landelijke communicatie. De doelgroep is in de afgelopen jaren gericht aangeschreven met brieven. In 2023 en 2024 zijn er diverse informatieavonden georganiseerd

onder meer in het kader van de inspraakprocedure. De brede on- en offline communicatiecampagne die sinds het Actieplan Schone Lucht (2019) is ingezet loopt door tot de invoering van de zone op 1 januari 2025. De communicatie is afgestemd met branchepartijen en lokale gemeenten, en tevens via de kanalen van deze stakeholders verspreid.

Milieuzone dieselpersonen- en bedrijfsauto's

Sinds juni 2023 is er gericht gecommuniceerd met de doelgroep (voertuigeigenaren) over de aanscherping van de milieuzone per 1 januari 2025. Deze communicatie bestond uit: persoonlijke brieven, advertenties in kranten, via belanghebbenden en omliggende gemeenten, online banners op gemeentelijke en overige websites, inloopavonden en online bijeenkomsten.

Vanaf 1 januari 2025 ontvangen overtreders van de uitstootvrije zone en de milieuzone gedurende vier maanden een waarschuwingsbrief en worden ze niet beboet. Vanaf 1 mei 2025 start de handhaving van de zones met boetes voor overtreding.

Ontheffingen

Het ontheffingenbeleid voor de nul-emissiezone en de milieuzone sluit aan bij het geharmoniseerde beleid vanuit het Rijk. De lokale ontheffingen voor de gemeente Amsterdam die hieraan toegevoegd worden zijn (i) een ontheffing voor de lange levertijd van een uitstootvrij voertuig, beschikbaar voor alle voertuig categorieën, (ii) een ontheffing voor voertuigen waar geen uitstootvrij alternatief voor verkrijgbaar is en (iii) een ontheffing in verband met bedrijfseconomische (financieel zware) omstandigheden (voor bedrijfsauto's, vrachtauto's en autobussen).

De gemeente Amsterdam heeft de bevoegdheid om op basis van onvoorziene omstandigheden of om onevenredige gevolgen voor de aanvrager af te wijken van het ontheffingenbeleid, ook bekend als de hardheidsclausule.

Ontheffingsaanvragen voor de uitstootvrije zone worden ingediend via het Centraal Loket. Dit loket is gemandateerd door alle gemeenten (met een uitstootvrije zone) om aanvragen in behandeling te nemen, en tevens toe te kennen of af te wijzen. Voor gemeentespecifieke ontheffingen en aanvragen op basis van de hardheidsclausule neemt de gemeente Amsterdam zelf een besluit.

Effect van de maatregelen

TNO heeft in onze opdracht onderzocht wat de verwachte effecten zijn van deze maatregelen op luchtkwaliteit en CO₂. De onderbouwing van TNO is een bijlage van het verkeersbesluit. De maatregelen hebben naast een directe invloed op luchtkwaliteit en CO₂-uitstoot in de zone, ook een uitstralings-effect naar gebieden buiten de zones.

Aanscherping milieuzone

Personenauto's is veruit de grootste categorie in het Amsterdamse wagenpark. De aanscherping van de milieuzone voor dieselpersonenauto's raakt slechts 1% van de voertuigkilometers door personenauto's in Amsterdam.

Het grootste effect van de aanscherping van de milieuzone is de reductie van 21,4% van de totale roetuitstoot ten opzichte van alle personenauto's in Amsterdam. Daarnaast leidt het tot tussen de 0 en 2% reducties van stikstofdioxide- (NO₂), fijnstof- (PM₁₀ en PM_{2.5}) en CO₂-emissies.

De aanscherping van de milieuzone voor dieselbedrijfsauto's naar emissieklasse 5 of hoger leidt tot 80% minder roetuitstoot door bedrijfsauto's in Amsterdam. Daarnaast leidt het tot een reductie van 9,3% stikstofdioxide, 9,6% fijnstof PM₁₀ en 36,4% fijnstof PM_{2,5} en een reductie van 1,4% CO₂ -uitstoot.

Uitstootvrije zone

De uitstootvrije zone in de S100 leidt op termijn tot het volledig weren van fossiel aangedreven bedrijfs- en vrachtauto's. TNO heeft berekend dat de uitstootvrije zone – als alle overgangsregelingen zijn afgelopen – leidt tot circa 35% minder stikstofdioxide-uitstoot en circa 20% minder CO₂ -uitstoot door het totale wegverkeer binnen de S100.

Kosten

De voorbereiding en de invoering van de zones zijn incidentele kosten voor de gemeente Amsterdam. Hier zijn beschikbare budgetten voor opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting, onder andere op basis van CDOK-middelen vanuit het Rijk.

Tot slot

Met dit besluit wordt een aantal grote stappen gezet in onze ambitie om CO₂ -uitstoot en geluidsoverlast in de stad terug te dringen en de luchtkwaliteit blijvend te verbeteren om gezondheidsschade te verkleinen. We zien veel ondernemers en bewoners die uitstootvrije mobiliteit al omarmen, maar tegelijkertijd vraagt dit ook nog het nodige van ondernemers en bewoners die nog aan het begin staan van deze overgang. Daarom bieden we onder andere advies aan voor ondernemers die willen overstappen op uitstootvrij vervoer en advies over mogelijke laadoplossingen. We vertrouwen erop dat we deze stappen als Amsterdammers samen kunnen zetten.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Melanie van der Horst

Wethouder Verkeer, vervoer en luchtkwaliteit

Bijlagen

1. Verkeersbesluit aanscherping milieuzone dieselpersonen- en bedrijfsauto's Amsterdam 2025
2. Nota van Beantwoording Aanscherping milieuzone dieselpersonen- en bedrijfsauto's Amsterdam 2025
3. Verkeersbesluit nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's Amsterdam 2025
4. Nota van Beantwoording nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's Amsterdam 2025